

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВА

УДК 342.1

Лисюк С. А., аспірант кафедри
адміністративної діяльності НАВС

Адміністративна відповідальність за порушення законодавства у сфері комунального господарства України

Розглянуто питання щодо адміністративної відповідальності за правопорушення у сфері комунального господарства. Запропоновано внесення змін та доповнень до діючого законодавства.

Ключові слова: адміністративна відповідальність, комунальне господарство, норма.

Рассмотрены вопросы административной ответственности за правонарушения в сфере коммунального хозяйства. Предложено внесение изменений и дополнений в действующее законодательство.

Ключевые слова: административная ответственность, коммунальное хозяйство, норма.

The article investigates the problems of administrative responsibility for offenses in the field of communal services. The author proposed to make amendments and additions in the existing legislation.

Keywords: administrative responsibility, municipal services, norm.

Постановка проблеми. Одним із актуальних напрямів реформування українського адміністративного права є модернізація інституту адміністративної відповідальності, зокрема відповідальності за правопорушення у сфері комунального господарства. Адміністративні правопорушення завжди були та залишаються найбільш поширеним різновидом адміністративної юрисдикційної діяльності державних органів. Вони охоплюють майже всі сфери суспільного життя, діяльності підприємств, установ, організацій та органів держави. Але, незважаючи на таке поширення, нормативно-правові акти, які регулюють процес притягнення особи до адміністративної відповідальності, ще далекі від досконалості, що породжує численні проблеми на практиці, тому ця тема є актуальною і потребує нагального вирішення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У науковій літературі питання адміністративної відповідальності досліджувала значна кількість науковців, серед яких В.Б. Авер'янов, С.Г. Братель, Р.А. Калюжний, В.К. Колпаков, С.Ф. Константинов, О.В. Кузьменко, М.В. Лошицький, В.І. Олефір, О.П. Рябченко, В.К. Шкарупа та інші.

Мета статті є виявлення прогалин чинного законодавства, що регламентує відповідальність за правопорушення в сфері комунального господарства, аналіз і характер упроваджених справ по наданню інформації з боку державних службовців за відмову фізичним та юридичним особам в інформації, надання якої передбачено правовими актами.

Викладення основного матеріалу. Нормативна база, що регулює відносини адміністративної відповідальності, багато в чому не відповідає вимогам демократичної, соціальної, правової держави, яка будується нині в Україні. Слід зазначити, що ні

чинне законодавство, ні юридична наука не дають чіткого визначення змісту поняття «адміністративна відповідальність». Зокрема таке визначення відсутнє в Кодексі України про адміністративні правопорушення (далі – КУпАП), незважаючи на те, що глава II її Загальної частини має назву «Адміністративні правопорушення і адміністративна відповідальність» [1]. Треба зазначити, що незважаючи на низку досліджень стосовно визначення поняття адміністративної відповідальності й нині не склалось єдиного її розуміння.

У науці адміністративного права виділяють фактичні та юридичні (правові) підстави адміністративної відповідальності. Фактичну підставу адміністративної відповідальності складає адміністративне правопорушення. Юридичні ж підстави адміністративної відповідальності пов'язують із поняттям «склад адміністративного правопорушення (проступку)», під яким розуміють сукупність встановлених законом об'єктивних і суб'єктивних ознак, що характеризують дію або бездіяльність як адміністративне правопорушення (проступок) [2, с. 127].

Для з'ясування кола адміністративних правопорушень у галузі комунального господарства особливо важливо правильно визначити об'єкт цих правопорушень та класифікувати. У зв'язку з зазначеним пропонуємо поділ адміністративних правопорушень враховуючи напрями функціонування комунального господарства.

Відповідно до Закону України «Про житлово-комунальні послуги» від 24 червня 2004 року житлово-комунальні послуги - це результат господарської діяльності, спрямованої на забезпечення умов проживання та перебування осіб у жилих і нежилых приміщеннях, будинках і спорудах, комплексах будинків і споруд відповідно до нормативів, норм, стандартів, порядків і правил; комунальні послуги – це результат господарської діяльності, спрямованої на задоволення потреби фізичної чи юридичної особи у забезпеченні холодною та гарячою водою, водовідведенням, газо- та електропостачанням, опаленням, а також вивезення побутових відходів у порядку, встановленому законодавством.

Адміністративна відповідальність у галузі водопровідно-каналізаційно-го господарства настає за: порушення правил водокористування (ст. 60 КУпАП); пошкодження водогосподарських споруд і пристроїв, порушення правил їх експлуатації (ст. 61 КУпАП); гл. 5 «Адміністративні правопорушення в галузі охорони праці і здоров'я населення» – ст. 42 «Порушення санітарно-гігієнічних і санітарно-протиепідемічних правил і норм»; гл. 6 «Адміністративні правопорушення, що посягають на власність» – ст. 48 «Порушення права державної власності на води»; гл. 7 «Адміністративні правопорушення у сфері охорони природи, використання природних ресурсів, охорони культурної спадщини» – ст. 60 «Порушення правил водокористування», ст. 61 «Пошкодження водогосподарських споруд і пристроїв, порушення правил їх експлуатації»,

У сфері паливно-енергетичних ресурсів (теплопостачання, електроенергетика, газопостачання, енергозбереження) та у сфері зовнішнього освітлення адміністративна відповідальність згідно з КУпАП настає за: порушення вимог щодо поводження з відходами під час їх збирання, перевезення, зберігання, оброблення, утилізації, знешкодження, видалення або захоронення (ст. 82); порушення вимог нормативно-правових актів та нормативних документів з питань технічної експлуатації електричних станцій і мереж, енергетичного обладнання (ст. 95-1); гл. 8 «Адміністративні правопорушення в промисловості, будівництві та у сфері використання

паливно-енергетичних ресурсів» – недодержання будівельних норм, державних стандартів, норм і правил під час проектування і будівництва (ст. 96); самовільне будівництво будинків або споруд (ст. 97); марнотратне витрачання паливно-енергетичних ресурсів (ст. 98); порушення Правил охорони електричних мереж (ст. 99); порушення, зв'язані з використанням газу (ст. 101); недотримання вимог щодо ефективного використання паливно-енергетичних ресурсів (ст. 101⁻¹); порушення, пов'язані з неефективною експлуатацією паливно- і енерговикористовуючого устаткування (ст. 102); невідповідність до роботи резервного паливного господарства (ст. 103); порушення правил користування енергією чи газом (ст. 103-1); пошкодження газопроводів при провадженні робіт (ст. 103-2).

У сфері благоустрою території, зеленого господарства та комунального обслуговування адміністративна відповідальність згідно з КУпАП настає за: порушення санітарно-гігієнічних і санітарно-протиепідемічних правил і норм (ст. 42); самовільне випалювання рослинності або її залишків (ст. 77-1); порушення правил користування жилими будинками і жилими приміщеннями (ст. 150); порушення державних стандартів, норм і правил у сфері благоустрою населених пунктів, правил благоустрою територій населених пунктів (ст. 152); знищення або пошкодження зелених насаджень або інших об'єктів озеленення населених пунктів (ст. 153); порушення правил тримання собак і котів (ст. 154).

Проаналізувавши зміст ст. 150 КУпАП, можемо зауважити, що вона містить норми, які регулюють як порушення правил користування жилими будинками і жилими приміщеннями, так і псування об'єктів благоустрою. Виходячи з цього, ми констатуємо невідповідність назви статті її змістові, який є більш широким. У зв'язку із цим пропонуємо змінити назву статті 150 КУпАП, додавши слова «об'єктами благоустрою» і викласти у такій редакції «Порушення правил користування жилими будинками і приміщеннями, об'єктами благоустрою».

Враховуючи зміст ст. 153 КУпАП, можемо зауважити, що вона містить норми, які регулюють як знищення або пошкодження зелених насаджень, так і самовільне перенесення в інші місця їх утримання. Виходячи з цього, ми констатуємо невідповідність назви статті її змістові, який є більш широким. У зв'язку із цим пропонуємо змінити назву статті 153 КУпАП, додавши слова «самовільне перенесення» і викласти у такій редакції «Знищення, пошкодження або самовільне перенесення в інші місця зелених насаджень або інших об'єктів озеленення населених пунктів».

У сфері дорожньо-мостового господарства адміністративна відповідальність згідно з КУпАП настає за: порушення вимог законодавства, будівельних норм, державних стандартів і правил під час будівництва (ст. 96); порушення законодавства під час планування і забудови територій (ст. 96-1); порушення Правил охорони магістральних трубопроводів (ст. 138); пошкодження автомобільних доріг, вулиць, дорожніх споруд, залізничних переїздів і технічних засобів регулювання дорожнього руху, створення перешкод для руху та невжиття необхідних заходів щодо їх усунення (ст. 139); порушення правил, норм і стандартів при утриманні автомобільних доріг і вулиць, невжиття заходів щодо своєчасної заборони або обмеження руху чи позначення на автомобільних дорогах і вулицях місць провадження робіт (ст. 140); порушення правил охорони смуги відводу автомобільних шляхів (ст. 141).

У поводженні з побутовими відходами адміністративна відповідальність згідно з КУпАП настає за: порушення правил ведення первинного обліку та здійснення

контролю за операціями поводження з відходами або неподання чи подання звітності щодо утворення, використання, знешкодження та видалення відходів (ст. 82-1); виробництво продукції з відходів чи з їх використанням без відповідної нормативно-технічної та технологічної документації (ст. 82-2); приховування, перекручення або відмова від надання повної та достовірної інформації за запитами посадових осіб і зверненнями громадян та їх об'єднань щодо безпеки утворення відходів та поводження з ними (ст. 82-3); змішування чи захоронення відходів, для утилізації яких в Україні існує відповідна технологія, без спеціального дозволу (ст. 82-4); порушення правил передачі відходів (ст. 82-5); порушення встановлених правил і режиму експлуатації установок і виробництв з оброблення та утилізації відходів (ст. 82-6); порушення вимог законодавства у сфері хімічних джерел струму (ст. 82-7); порушення правил застосування, зберігання, транспортування, знешкодження, ліквідації та захоронення пестицидів і агрохімікатів, токсичних хімічних речовин та інших препаратів (ст. 83).

У сфері поховання та похоронної справи норма прямої дії, яка б вказувала на адміністративне правопорушення в цій сфері згідно з КУпАП відсутня, проте адміністративна відповідальність згідно з КУпАП настає за порушення санітарно-гігієнічних і санітарно-протіепідемічних правил і норм (ст. 42). Наприклад, поховання тварини у не відведеному для цього місці.

Враховуючи зазначене, пропонуємо доповнити Кодекс України про адміністративні правопорушення статтею 151¹ такого змісту:

«Стаття 151¹. Порушення законодавства та інших нормативно-правових актів, що приймаються на виконання законів України, у сфері поховання та похоронної справи.

Порушення законодавства та інших нормативно-правових актів, що приймаються на виконання законів України, у сфері поховання та похоронної справи, - тягне за собою накладення штрафу на громадян від десяти до двадцяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян і накладення штрафу на посадових осіб від двадцяти до тридцяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.»

Така розгалуженість складів адміністративних правопорушень у галузі комунального господарства ускладнює як пошук норм законодавства про адміністративні правопорушення, так і кваліфікацію цих правопорушень.

Окрім того, враховуючи низку змін у чинному законодавстві пропонуємо доповнити Кодекс України про адміністративні правопорушення статтею 150¹ такого змісту:

«Стаття 150¹. Порушення законодавства та інших нормативно-правових актів у сфері комунальних послуг.

Порушення законодавства та інших нормативно-правових актів у сфері комунальних послуг їх виконавцями/виробниками, у тому числі суб'єктами природних монополій та суб'єктами господарювання, що здійснюють діяльність на суміжних ринках, - тягне за собою накладення штрафу на посадових осіб від двадцяти до тридцяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.»

Внести доповнення до статті 188-36 та викласти її у наступній редакції: «Невиконання законних вимог посадових осіб Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг.

Несвоєчасне надання інформації, необхідної для виконання покладених на Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, завдань, - тягне за собою накладення штрафу на посадових

осіб суб'єктів природних монополій або суб'єктів господарювання на суміжних ринках у сфері теплопостачання і централізованого водопостачання та водовідведення, перероблення та захоронення побутових відходів до двохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Ненадання інформації національній комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, або надання завідомо недостовірних даних посадовими особами суб'єктів природних монополій або суб'єктів господарювання на суміжних ринках у сфері теплопостачання і централізованого водопостачання та водовідведення, перероблення та захоронення побутових відходів - тягне за собою накладення штрафу на посадових осіб таких суб'єктів господарювання до однієї тисячі неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Невиконання або несвоєчасне виконання суб'єктами природних монополій або суб'єктами господарювання на суміжних ринках у сфері теплопостачання і централізованого водопостачання та водовідведення, перероблення та захоронення побутових відходів рішень національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, порушення ліцензійних умов - тягне за собою накладення штрафу на посадових осіб таких суб'єктів господарювання до п'яти тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.»

Внести зміни до статті 244-18 та викласти її у наступній редакції:

«Стаття 244-18. Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг.

Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, розглядає справи про адміністративні правопорушення, передбачені статтею 188-36.

Від імені національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, розглядати справи про адміністративні правопорушення і накладати адміністративні стягнення мають право Голова та члени Комісії».

Висновки. У зв'язку з викладеним, висловлюємо пропозиції щодо розширення змісту глави 11 КУпАП, які будуть стосуватися зміни уже наявних статей та внесення доповнень щодо правопорушень у сфері комунального господарства. У контексті питання, що розглядається, пропонуємо згрупувати правопорушення у досліджуваній сфері у главі 11 КУпАП.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Кодекс України про адміністративні правопорушення. Закон України від 07.12.1984 р. № 8073-Х. – [Електронний ресурс]. – <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/80731-10>.

2. Битяк Ю.П., Зуй В.В. Административное право Украины. Общая часть : учеб. пособ. – Харьков. – 1999. – 224 с.

